

Летња школа српског фолклора
6-20. 7. 2014.

Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет, Одсек за српску
књижевност, Центар за истраживање српског фолклора и Завичајни
музеј Књажевац

**Значење и функција биља у српској традиционалној
култури и књижевности**

Време трајања: две седмице

Језици школе: српски, енглески

Коме је намењена школа:

Полазницима из Србије и иностранства:

- студентима основних, мастер и докторских студија
- школа је отворена за студенте књижевности, језика, фолклористике, етнологије, етномузикологије, антропологије, социологије, филозофије, журналистике, историје, политичких наука, туризмологије, ботанике и друге

Број бодова: 10 ЕСПБ

- Могу се пријавити и полазници који нису студенти и којима нису потребни бодови.

Број студената: 30

Рок за пријаву: 15.05.2014.

Коначни списак полазника: 01.06.2014.

За пријаву је потребно послати мотивационо писмо (до 1000 словних знакова) и кратку биографију на српском или енглеском језику на мејл

адресу zoja@ff.uns.ac.rs (Зоја Карановић) или tatjanavujnovic@gmail.com (Татјана Вујновић).

Укупна цена за похађање школе, која укључује трошкове школарине, посебних активности на терену, превоза, смештаја, исхране, излета, улазница за музеје и археолошке ископине, износи 850 евра у динарској противвредности.

Напомињемо да постоји могућност да организатор за неколико студената покрије трошкове боравка и школарине, па вас молимо да што пре пошаљете своју молбу, са мотивационим писмом и кратком биографијом, с напоменом да бисте желели да добијете одговарајућу финансијску помоћ.

ОПИС РАДА ШКОЛЕ

1. теоријска настава
2. практична настава (теренско истраживање)

Предавачи:

Сузана Антић, кустос етнолог (Народни музеј Зајечар)
др Станоје Бојанин, виши научни сарадник (Академија САНУ, Византолошки институт)
ма Татјана Вујновић, докторанд (Филозофски Факултет, Нови Сад)
др Јасмина Јокић, доцент (Филозофски факултет, Нови Сад)
др Зоја Карановић, редовни професор (Филозофски факултет, Нови Сад)
Милена Милошевић Мицић, кустос историчар уметности (Завичајни музеј Књажевац)
др Неда Мимица Дукић, редовни професор (Природно-математички факултет, Нови Сад)
Љиљана Михајловић, председник Удружења за неговање традиције „Извор“
др Соња Петровић, доцент (Универзитет у Београду, Филолошки факултет)
мр Наташа Половина, асистент (Филозофски факултет, Нови Сад)
др Данијела Поповић, доцент (Филозофски факултет, Ниш)
спец. Александра Савић, начелник Одељења за едукацију, комуникацију и маркетинг (Природњачки музеј, Београд)

др Снежана Самарџија, редовни професор (Филолошки факултет, Београд)
др Биљана Сикимић, виши научни сарадник (Балканолошки институт САНУ,
Београд)
др Мирјана Д. Стефановић, редовни професор (Филозофски факултет, Нови Сад)
Светлана Ђалдовић Шијаковић, виши кустос (Музеј на отвореном „Старо село“
Сирогојно)

ТЕОРИЈСКА НАСТАВА

Теоријском наставом (укупно 25 часова) биће обухваћени основни појмови везани за традиционалну културу. Затим ће се разматрати значења и функције, односно симболика биља у њеним оквирима. Посебна предавања биће посвећена култном и магијском значењу биља и растиња у обредно-обичајној пракси (свадба, пролећни обреди и др.), његовим функцијама у љубавној магији, као и појединим биљним врстама (нпр. ружа, богородичина трава, здравац, купина итд.) и њиховим специфичним одликама у традиционалној култури, према старим лекарушама, етнографским записима и савременој биљарској пракси. Посебан блок предавања биће посвећен култу дрвећа и веровањима везаним за њих, а говориће се и о рефлексима поменутих веровања у народној књижевности.

Други блок теоријске наставе односиће се на технике и методе теренских истраживања (припрема терена, израда упитника, избор информатора, методе и технике вођење разговора, прикупљање и архивирање грађе).

У трећем блоку предавања биће изнете информације о географском положају и флори Старе планине, као и историјским и етнолошким чињеницама које су битне за прелиминарно упознавање полазника са тереном на којем ће се обављати практични део наставе.

ПРАКТИЧНА НАСТАВА (ТЕРЕНСКО ИСТРАЖИВАЊЕ)

Теренска настава на Старој планини биће обављена у периоду од 13-19. јула 2014. Рад ће се одвијати у виду разговора на терену с информаторима и локалним сакупљачима биља, а предвиђене су и етнолошко-еколошке екскурзије по Старој планини (до врха Бабин Зуб) и другим локалитетима у окружењу (Тупижница, Ртањ). Тамо ће се студенти директно упознати с различитим врстама биљака на њиховим природним стаништима, те њиховим дејствима и начином брања (како би дале најбоље резултате у лечењу, али се и сачувале од уништења). У раду на терену помагаће нам чланови Удружења љубитеља природе и лековитог биља „Mellisa“ из Зајечара и локални травари, који ће учесницима Школе организовати пригодне изложбе биља као саставни део предавања о њиховом деловању и коришћењу у традиционалном лечењу, а све то биће пропраћено и дегустацијом биљних чајева. Разговори ће се водити и с мештанима села која ће бити обухваћена радом на терену. Учесници Школе ће такође на обронцима Старе планине (у селима Иново, Балта Бериловац и Вртовац) посетити неколико стабала *записа*, који представљају изузетно важна култна места овог краја, где ће им бити одржано предавање о овој теми. Полазници Школе ће посетити и биљне апотеке у манастирима Раваница и Темска, иначе чувене по својим производима од биља (чајеви, мелеми, тинктуре и сл.) које припремају монахиње. Планира се и изложба одевних и текстилних предмета за кућну употребу, са тканим, плетеним и везеним биљним мотивима, углавном с краја 19. и почетком 20. века, која би била приређена у Архео-етно парку у Равни. Изложбу са пригодним предавањем ће одржати Љиљана Михајловић, председница Удружења за неговање традиције „Извор“ из Књажевца.

ПРОГРАМ

07-11. 07. 2014. теоријска настава у Новом Саду

12. 07. 2014. одлазак на терен

13-18. 07. 2014. рад на терену

19. 07. 2014. повратак

07. 07. 2014.

08:00-09:00 ДОРУЧАК

09:00-10:00 РЕГИСТРАЦИЈА СТУДЕНАТА

10:00-11:00 ПРИЈЕМ СТУДЕНАТА/ОТВАРАЊЕ ШКОЛЕ

11:00-12:00 КОКТЕЛ

12:00-13:30 УВОД У ТРАДИЦИОНАЛНУ КУЛТУРУ СРБА (Зоја Карановић)

13:30-15:30 ПАУЗА ЗА РУЧАК

15:30-17:00 ИЗЛОЖБА СА ТЕМОМ ОБРЕДНА И МАГИЈСКА УПОТРЕБА БИЉА О ИВАЊДАНУ (Светлана Ђалдовић Шијаковић)

17:00-18:30 БИЉНИ КОДОВИ У ТРАДИЦИОНАЛНОЈ КУЛТУРИ (Јасмина Јокић)

19:00-20:00 ВЕЧЕРА

08. 07. 2014.

08:30-09:30 ДОРУЧАК

10:00-10:45 ЗИМЗЕЛЕНО ДРВЕЋЕ У НАРОДНОЈ КЊИЖЕВНОСТИ (Снежана Самарџија)

11:00-11:45 ИСЦЕЉИВАЊЕ ПОД ДРВЕЋЕМ (Јасмина Јокић)

13:00-16:00 ПАУЗА ЗА РУЧАК

16:00-17:30 СТРУКОВИ СМИЉА, КОВИЉА И ЧУБРА (Мирјана Стефановић)

18:00-18:45 БИЉЕ У РИТУАЛИМА ОКО РОЂЕЊА ДЕТЕТА – ФУНКЦИЈЕ И ЗНАЧЕЊА (Татјана Вујновић)

19:00-20:00 ВЕЧЕРА

09. 07. 2014.

08:30-09:30 ДОРУЧАК

10:00-10:45 БИЉЕ У ДЕМОНОЛОШКИМ ПРЕДАЊИМА (Данијела Поповић)

11:00-12:30 СИМБОЛИКА КРИНА У СРПСКОЈ СРЕДЊОВЕКОВНОЈ КЊИЖЕВНОСТИ (Наташа Половина)

13:00-16:00 ПАУЗА ЗА РУЧАК

16:00-16:45 ДРВЕЋЕ МЕЂАШИ У СРЕДЊОВЕКОВНИМ ПОВЕЉАМА (Станоје Бојанин)

17:15-18:00 ИСЦЕЛИТЕЉСКА МОЋ БИЉА И ДАНАШЊА ФИТОТЕРАПИЈА

(Неда Мимица Дукић)

19:00-20:00 ВЕЧЕРА

10. 07. 2014.

08:30-09:30 ДОРУЧАК

10:00-13:00 ИЗЛОЖБА И ПРЕДАВАЊЕ О СТАРИМ ВРСТАМА ВОЋА КОД СРБА (Александра Савић)
13:00-16:00 ПАУЗА ЗА РУЧАК
16:00-17:30 ПРИЧЕШЋИВАЊЕ БИЉЕМ И ПЛОДОВИМА БИЉА (Соња Петровић)
17:30-19:00 КУПИНА У СРПСКОЈ ТРАДИЦИОНАЛНОЈ КУЛТУРИ И НАРОДНОЈ ПОЕЗИЈИ (Зоја Карановић)
19:00-20:00 ВЕЧЕРА

11. 07. 2014.

08:30-09:30 ДОРУЧАК
10:00-11:30 ТРАДИЦИОНАЛНА ВЕРОВАЊА О БИЉУ (МЕТОДОЛОГИЈА ТЕРЕНСКОГ ИСТРАЖИВАЊА) (Биљана Сикимић) I
12:00-13:30 ТРАДИЦИОНАЛНА ВЕРОВАЊА О БИЉУ (МЕТОДОЛОГИЈА ТЕРЕНСКОГ ИСТРАЖИВАЊА) (Биљана Сикимић) II
13:30-16:00 ПАУЗА ЗА РУЧАК
16:30-18:00 ГЕОГРАФСКО-ИСТОРИЈСКИ ОПИС ТЕРЕНА И ФЛОРА СТАРЕ ПЛАНИНЕ (Татјана Вујновић, Зоја Карановић)
19:00-20:00 ВЕЧЕРА

12. 07. 2014. одлазак на терен

08:00 ПОЛАЗАК НА ТЕРЕН НА СТАРУ ПЛАНИНУ
12:00-14:00 ПОСЕТА САКУПЉАЧИМА БИЉА И ГЉИВА „ЦАРСКИ ПЛОДОВИ“
14:00-15:00 РУЧАК У РЕСТОРАНУ „КОЛИБА“ У ДОЛИНИ РЕКЕ ГРЗЕ
20:00 ДОЛАЗАК У АРХЕО-ЕТНО ПАРК У СЕЛУ РАВНА (СМЕШТАЈ)
20:00-21:00 ВЕЧЕРА

13. 07. 2014. НЕДЕЉА

08:00-09:00 ДОРУЧАК
10:00-12:00 ИЗЛОЖБА И ПЕРФОРМАНС РУЧНИХ РАДОВА НА ТЕМУ ФЛОРАЛНИХ МОТИВА УДРУЖЕЊА ЗА НЕГОВАЊЕ ТРАДИЦИЈЕ *ИЗВОР ПРИГОДНО ПРЕДАВАЊЕ НА ТЕМУ ФЛОРАЛНИ МОТИВИ НА ОДЕВНИМ И УПОТРЕБНИМ ПРЕДМЕТИМА КЊАЖЕВАЧКОГ КРАЈА* (Љиљана Михајловић)
13:00-14:00 РУЧАК У РАВНИ
15:00-17:00 РАЗГОВОР СА САКУПЉАЧЕМ БИЉА ПРЕДРАГОМ СИБИНОВИЋЕМ, ИЗЛОЖБА ЛЕКОВИТОГ БИЉА
17:00-19:00 СЛОБОДНЕ АКТИВНОСТИ
20:00-21:00 ВЕЧЕРА

14. 07. 2014. ПОНЕДЕЉАК

08:00-09:00 ДОРУЧАК
10:00-13:00 ПОСЕТА АРХЕОЛОШКОМ НАЛАЗИШТУ ФЕЛИКС РОМУЛИЈАНА КОД ЗАЈЕЧАРА И МУЗЕЈУ У ЗАЈЕЧАРУ, НА

ЛОКАЛИТЕТУ ФЕЛИКС РОМУЛИЈАНА ПРЕДАВАЊЕ НА ТЕМУ *КАД У САН ДОБЕ...ЦВЕТ*, с пројекцијом етнофилма који је сачинила предавачица Сузана Антић)
13:30-15:00 РУЧАК
16:00-18:00 ПОСЕТА САКУПЉАЧУ БИЉА ИЗ СЕЛА РТАЊ
19:00 ВЕЧЕРА

15. 07. 2014. УТОРАК

08:00-09:00 ДОРУЧАК
ПОЛАЗАК ИЗ РАВНЕ
10:00-12:00 ПОСЕТА ЗАВИЧАЈНОМ МУЗЕЈУ У КЊАЖЕВЦУ,
РАЗГЛЕДАЊЕ ГРАДА СА ВОДИЧЕМ
12:30-13:30 РАЗГЛЕДАЊЕ ЦРКВЕ У ГОРЊОЈ КАМЕНИЦИ (XIV ВЕК) СА
ВОДИЧЕМ
14:00-15:30 СМЕШТАЈ У СЕОСКИМ КУЋАМА ПОД СТАРОМ
ПЛАНИНОМ/ РУЧАК
16:00-19:00 РАЗГОВОР СА ИНФОРМАТОРОМ НА ТЕРЕНУ: ВРТОВАЦ,
ИНОВО; ПРЕДАВАЊЕ: *КУЛТНА МЕСТА И КУЛТ БИЉА НА ТЕРИТОРИЈИ
ОПШТИНЕ КЊАЖЕВАЦ (ЗАПИСИ)* (Милена Милошевић Мицић)
19:00-20:00 ВЕЧЕРА

16. 07. 2014. СРЕДА

08:00-09:00 ДОРУЧАК
09:30-11:00 ПРЕДАВАЊЕ И ИЗЛОЖБА БИЉА У СТАРОЈ ШКОЛИ (БАЛТА
БЕРИЛОВАЦ) ПОД СТАРОМ ПЛАНИНОМ
11:00-16:00 ПРАКТИЧНО УПОЗНАВАЊЕ СА ТРАДИЦИОНАЛНИМ
МЕТОДАМА БРАЊА И ПОХРАЊИВАЊА БИЉА (УДРУЖЕЊЕ
ЉУБИТЕЉА ПРИРОДЕ, ЛЕКОВИТОГ БИЉА И ФИТОТЕРАПЕУТА
„МЕЛИСА“ (предавач Живорад Јеремић)
19:00-20:00 ВЕЧЕРА

17. 07. 2014. ЧЕТВРТАК

08:00-09:00 ДОРУЧАК
09:30-13:00 ОДЛАЗАК У БРАЊЕ ЛЕКОВИТОГ БИЉА, ИСПОМОЋ БЕРАЧУ
МИЛОЈУ ГОЛУБОВИЋУ ИЗ СЕЛА ШТРБАЦ
14:00-15:00 РУЧАК
15:00-18:00 РАЗГОВОР СА ИНФОРМАТОРИМА
19:00 ВЕЧЕРА

18. 07. 2014. ПЕТАК

08:00-09:00 ДОРУЧАК
10:00-12:00 РАЗГОВОР СА КАЗИВАЧИМА
12:30-13:30 РУЧАК

14:00 МАНАСТИР ТЕМСКА, ПОСЕТА ХЕРБАТЕЦИ И РАЗГОВОР СА
ИНФОРМАТОРИМА У МАНАСТИРУ
19:00 ВЕЧЕРА

19. 07. 2014. СУБОТА

08:00-09:00 ДОРУЧАК

09:00 ПОВРАТАК У НОВИ САД

МАНАСТИР РАВАНИЦА, ПОСЕТА ХЕРБАТЕЦИ И РАЗГОВОР СА
ИНФОРМАТОРИМА У МАНАСТИРУ

20.07.2014. НЕДЕЉА

Завршетак школе и испраћај студената